

Služba vlasti alebo služba rodine? Aj takéto dilemy končili emigráciou

TLAČOVÁ SPRÁVA

Predposledný dokumentárny film série MÔJ EMIGRANT je venovaný príbehu vojaka Imricha Erösa. V období Slovenského štátu vstúpil do demokratického odboja proti nacizmu a neskôr aj komunistickej totalite. Historici, ktorí spolupracovali pri realizácii projektu pripomínajú, že po februári 1948 emigrovalo odhadom 5000 dôstojníkov a poddôstojníkov Československej armády s cieľom vyhnúť sa perzekúcii. Režisér Martin Hnát tvrdí, že práve vďaka osudom konkrétnych ľudí máme možnosť lepšie pochopiť podstatu a nebezpečie autoritatívnych režimov. Jeho dokument **IMRICH ERŐS, vymazaný** odvysielala Dvojka RTVS už túto nedeľu o 20.10 hod.

„Slovenských parašutistov v západnom odboji druhej svetovej vojny bolo veľmi málo. Ich mená a osudy chceli komunisti vymazať z pamäti a takmer sa im to podarilo. Som preto veľmi rád, že som mal možnosť vyrozprávať príbeh jedného z nich. Príbeh statočného muža, ktorého snom bolo žiť obyčajný rodinný život, no do cesty sa mu postavili dejiny,“ uviedol režisér Martin Hnát. *„V príbehu rodiny Imricha Erösa môžeme ukázkovo vidieť, ako sa komunistická totalita stavala voči svojim názorovým oponentom už od okamihu svojho zrodu. Cez zatýkanie a vypočúvanie odkrývame mechaniku pomstychtivých tlakov nielen na oponenta režimu, ale i na jeho manželku Magdu. Ich deti nemohli študovať školy, na ktoré úspešne zložili prijímačky. Túžba kolektívnej moci po pomste, po vymazaní z pamäti,“* dodal režisér, absolvent štúdia réžie a scenáristiky hraného filmu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave.

Na filme **IMRICH ERŐS, vymazaný** spolupracoval s dramaturgičkou Ingrid Mayerovou a producentkou série Barbarou Janišovou Feglovou zo spoločnosti Hitchhiker tím mladých tvorcov, kameramanom bol Marek Moučka a strihačom Máté Csuport. Pod animácie sa podpísal Marián Vredík. Zaujímavosťou je, že v tomto filme filmári vďaka štylizácii a výtvarnému spracovaniu sprítomňovali nežijúceho hlavného hrdinu.

V dokumente vystupujú Imrichovi dvaja synovia, ktorí reflektujú, ako vnímali absenciu otca v rodine „*Vždy, keď sme sa ako malé deti doma pýtali na otca, povedali nám, že už nežije. Lenže to nebola pravda,*“ spomína Juraj. „*Bol som veľmi hrdý na to, že otec zaujal pevné stanovisko, že svoje predsavzatia dodržal aj napriek tomu, že sme si to odniesli my a najmä mama,*“ povedal o otcovi pred kamerou syn Vladimír.

Mladý filmár Martin Hnát oceňuje odvahu Imricha Erösa, ktorý neváhal nasadiť svoj život na obranu slobody pre svoju krajinu. Na jeho dôležité miesto v našich dejinách upozorňuje aj publicistka Soňa Gyarfášová, podľa ktorej bol esom demokratického odboja a i napriek tomu, že spolupracoval s takými osobnosťami ako Sergej Ingr alebo František Moravec, zostal u nás celkom neznámy.

„*Komunisti ho chceli vymazať nielen z histórie, ale aj z príbehu vlastnej rodiny. Dobrodružne ušiel za hranice už v roku 1948, keď mu hrozila poprava, no s manželkou a dvoma synmi sa mohol stretnúť po prvýkrát po necelých štyroch desaťročiach. Ju ŠtB šikanovala, nútili ju rozvieť sa, na manžela zabudnúť, zamlčať ho aj pred synmi. Režisér Martin Hnát otvára vo filme otázku, ako ich tieto dilemy zasiahli - cez rozprávanie a prežívanie druhej generácie - synov Vladimíra a Juraja, ktorí otca stretli až na konci jeho života,*“ napísala Soňa Gyarfášová.

Dramaturgička série Ingrid Mayerová pripomína, že rodiny emigrantov po 1948 zažívali niekoľko rokov kruté a neludské prenasledovanie zo strany nastupujúceho komunistického režimu. „*Až v polovici 60. rokov sa politický tlak uvoľnil a obeť politických represálií boli amnestované,*“ dodáva. Napríklad Imrich Erös bol až v roku 1991 plne rehabilitovaný a povýšený do hodnosti plukovníka generálneho štábu vo výslužbe

Martin Hnát upozorňuje aj na paralelu so súčasnosťou, a to prostredníctvom prebiehajúcej vojny na Ukrajine; je dôležité pripomínať si hodnotu slobody a demokracie. „*Nie je to len história. Na Ukrajine práve v tomto boji, a práve v tejto chvíli trpia ľudia z našej generácie. Musia nasadzovať a mnohí opäť aj strácať svoje životy v ďalšej nezmyselnej vojne. O to viac si musíme uvedomovať a vážiť, že tu nikto z nás teraz nemusí kvôli slobode naozaj bojovať, opúšťať svojich najbližších, vyskakovať z vlaku či riskovať zastrelenie na hranici iba kvôli tomu, že má iné politické presvedčenie,*“ uzavrel režisér.

- Synopsa filmu: Imrich Erös je zabudnutý elitný vojak. Nacisti ho trikrát zatknú, trikrát im utečie. Keď ho na popravu vezú komunisti, vyskakuje z vlaku. Zdá sa, že vojenským činom a hrdinstvám niet konca. Ale konca niet ani pre bolesť manželky a utrpenie jeho detí, keďže ich komunisti neustále sledujú a tvrdo vydierajú. Služba rodine a služba vlasti si žiadajú svoje obeť. Dodnes ani jednej z nich nie je uznané skutočné hrdinstvo.
- Trailer dokumentu *IMRICH ERŐS*, vymazaný: <https://vimeo.com/745734077>

Séria *MÔJ EMIGRANT* vychádza zo skutočných osudov konkrétnych ľudí, ktorých sa emigrácia zásadne dotkla v období rokov 1968 a 1989 a fatálne ovplyvnila nie len ich životy, ale aj rás celej krajiny.

- Trailer série: <https://vimeo.com/738629929>

Autormi/autorkami filmov v rámci série *MÔJ EMIGRANT* sú filmári/filmárky mladšej generácie - **Jana Bučka, Michal Fulier, Lena Kušnieriková, Jakub Julény, Edo Cicha, Jana Durajová, Martin Hnát, Dominik Jursa**. Viacerí z nich už spolupracovali s nezávislou produkčnou spoločnosťou Hitchhiker Cinema, ktorá sa dlhodobo venuje vývoju kreatívnych dokumentov so spoločenským presahom a produkcii autorských filmov zameraných na angažované témy.

- Plánované televízne premiéry:

6. Môj emigrant: **Imrich Erös, vymazaný**, r.: Martin Hnát - 16. 10. 2022 o 20:10

7. Môj emigrant: **Palo**, r.: Dominik Jursa - 23. 10. 2022 o 20:10

Cieľom projektu *MÔJ EMIGRANT* je skúmať podobu emigrácie, ktorá ovplyvnila osudy mnohých slovenských rodín, vrátiť sa k stále živo diskutovanej téme, a reflektovať ju z pohľadu súčasného – odchádzaním a prichádzaním emigrantov aj imigrantov - každodenne formovaného Slovenska.

Na sérii *MÔJ EMIGRANT* sa koprodukčne podieľal **Rozhlas a televízia Slovenska**. Vývoj a produkciu filmov finančne podporili **Audiovizuálny fond** a **Ministerstvo kultúry SR**. Partnermi projektu sú **Ústav pamäti národa** a občianske združenie **CHARACTER – Film Development Association**.

Web projektu: <http://mojemigrant.sk>

Web producenta: <http://hitchhikercinema.sk>

Facebook: www.facebook.com/mojemigrant

Instagram: www.instagram.com/mojemigrant/

Zuzana Golianová
Mediálna podpora dokumentárnej série *MÔJ EMIGRANT*

10. október 2022, Bratislava

